

KOUŠOU fretky?

PŘES VEŠKEROU OSVĚTU JE MEZI LIDMI STÁLE ROZŠÍŘENA ŘADA ZKRESLENÝCH NEBO VYLOŽENĚ SCESTNÝCH PŘEDSTAV O FRETKÁCH. JEDNOU Z NEJROZŠÍŘENĚJŠÍCH JE TA, ŽE FRETKY KOUŠOU. TY JSOU PŘITOM MÉNĚ KOUSAVÉ NEŽ PSI A KOČKY.

Problém však spočívá v tom, že jejich chovatelé často podcení socializaci, považovanou u štěňat za samozřejmost. Snad každý chovatel se při procházkách s fretkou setkává s reakcemi typu: „Jé fretka, tu jsme měli taky, ale museli jsme ji dát pryč - strašně kousala.“ Nebo dokonce: „Fretka, ta dokáže najít tepnu a prokousnout ji, vidíte? A pak vám vysaje krev!“

FRETČÍ PUBERTA

Ponechme stranou vampírské báchorky a zabývejme se tím, z čeho pramení první výrok. Setkal se s ním snad každý zkušený chovatel a většinou nechápe, jak je to možné. Vždyť jeho fretky jsou tak hodné! Obvykle ale k vysvětlení stačí doplňující otázky, jak dlouho dotyčný fretku měl, kde bydlela a jak se jí věnoval. Ve většině případů se ukáže, že fretku „dali pryč“ v necelém roce, tedy v období dospívání. A jsme doma! V pubertě jsou fretčí výrostci opravdu neuvěřitelní spratkové. Naštěstí (na rozdíl od lidí) je to drží sotva tři měsíce, a to se dá překo-

nat. Pokud ovšem někdo neví, o co jde a že to přejde, natož jak se chovat, snadno propadne panice. Další velkou skupinu tvoří fretky zavřené v kleci na balkoně či v králíkárně na zahradě. Často jejich jediný kontakt s člověkem spočívá v zahrnutí do ruky s potkanem nebo jinou potravou, mnohdy vřazenou v rukavici. Marně takovému „také chovateli“ vysvětlujete, že si jeho fretka třeba kousáním vynucovala trochu pozornosti.

ABY NETEKU KREV

Jak tedy postupovat, aby z fretky vyrostl ten neodolatelný mazlíček, na kterého je spolehnouti? Především je nutné naučit se

Fretky na srazu chovatelů těchto miláčků

rozlišit kousnutí od uchopení. Pokud si fretka chce chovatele někam odvést, jednoduše ho uchopí jemně zoubky a táhne. Podobně jako štěňata, i fretky při hře chňapou a nemyslí to zle. Věřte tomu, že pokud chce fretka opravdu kousnout, teče krev. Ta ovšem občas poteče i z chovatele, který se v hrůze snaží fretce vytrhnout a sám se škrábně o ostré špičky (ty se obrousí až s věkem). Velmi důležité je naučit fretky ovládat sílu stisku, aby člověka nezranily omylem. Fretky totiž mají mnohem silnější kůži krytou navíc hustou srstí. To, co si mohou dovolit k sourozencům, je pro člověka velmi nepříjemné. Je nutné určit jim hranice, a to stejným způsobem, jako by to udělaly samy mezi sebou. Nemá cenu fretku plácnout, protože to bere jen jako výzvu k hravému boji, důležité je přestat si jí všimnout (stačí na deset minut zavřít do voliéry). Zároveň se ale z voliéry nesmí stát trvalé vězení, protože pak by si mohla fretka začít kousáním vynucovat pozornost. V době dospívání se s kousáním musí počítat a většina chovatelů tráví tři měsíce v dlouhých nohavicích a rukávech se zařatými pěstmi

(do těch se hůř kouše). Když fretka dospěje, nejpozději v roce, uklidní se a je velmi krotká a přítulná dalších pět i více let svého života.

SOCIALIZACE NENÍ VĚDA

Část chovatelů má problém s tím, že jejich fretka je hodná na domácí a kouše cizí lidi nebo se dokonce třese strachy. To bývá důsledkem nedostatečné socializace v dětství. Náprava v dospělosti závisí na povaze fretky a může být velmi komplikovaná. Mezi důsledky zanedbané socializace ovšem nepatří jen kousání cizích lidí, ale také třeba strach z ostatních fretek vedoucí až k neschopnosti páření, strach z cestování, neurotické reakce na dopravní prostředky atp.

Socializace vlastně není žádná věda. Spočívá v uvykání mláděte na různé situace, prostředí, lidi a zvířata, s kterými se může během života setkat. Důležité je, aby první zkušenosti byly pozitivní, přišly v co nejranějším věku a bylo jich dost. Nezapomínejte, že život fretky ubíhá desetkrát rychleji než náš! Pokud jde o uvykání na cizí lidi, je důležité, aby se na vaši fretku nebáli sahat. Děti mívají méně zábran, z dospělých bývají ideální zkušenosti chovatelé, kteří se fretek nebojí. Pozvěte přátele, aby se seznámili s vaší fretkou, ale vždy jim nejprve vysvětlíte, že je mládě může "ožužláva" jako štěně a jak se mají zachovat. Fretčata mají velmi ostré zoubky a většina zranění je důsledkem neobratné manipulace.

Pokud fretka „chytí“, je největší hloupost ucuknout rukou - přesto to devadesát procent lidí udělá a škrábne se o špičáky. Správná reakce je nechat ruku v klidu a druhou rukou nejprve uvolnit stisk. Je pochopitelné, že cizí lidé očekávají tuto pomoc od chovatele. Proto je naprosto nezbytné, aby každý majitel fretky uměl svému zvířeti otevřít tlamu. To se dělá

Ochočená fretka nesmí kousat

tak, že se volnou rukou obejme hlavička zvířete a dvěma prsty proti sobě se ze stran zajede mezi čelisti. Pokud fretka drží příliš pevně, pomůže přitlačit pysky k zubům. Prsty se vsunou mezi trháky (tedy až za špičáky) a nechají na místě tak dlouho, dokud se zakousnutá ruka neuvolní! (Jsou i chovatelé, kteří pustí příliš brzy a diví se, že fretka se zakousne znovu o kousek vedle). Při správném postupu dojde jen k minimálnímu nebo žádnému zranění.

CESTOVÁNÍ S FRETKOU

Neméně důležité je uvykání fretky na cestování. V dopravních prostředcích můžete používat moderní batůžek na břicho nebo kočík přenosku, při procházkách nesmí chybět postroj a vodítko. Zpočátku je sice zvědavost silnější, ale časem se fretky naučí cestu dopravními prostředky trávit v klidu nebo dokonce prospat. Nezapomínejte na přestávky k vyvenčení, zejména v létě pak na napáječku s vodou. Nikdy fretku nenechávejte bez dozoru třeba v zaparkovaném autě, a neposílejte ji samotnou vlakem!

KAMARÁDI JSOU DŮLEŽITÍ

Vždy je dobré uvykání fretku na ostatní fretky. Pokud máte vy nebo vaši blízcí psa či kočku, nezapomínejte ani na časné kontakty s nimi - mládě si uvykne mnohem snáz. Protože někteří psi mají k fretkám velmi špatný vztah, nepokoušejte se o kontakt s neznámými zvířaty, jejichž reakce nemůžete předvídat. Fretky se mezi sebou snesou dobře, jen samci v říji si navzájem konkurují a mohou se poprat. Opět je nutné umět jim otevřít tlamu, abyste je mohli oddělit bez zranění. Zejména pokud plánujete časem odchovy, je důležité zvykat svou fretku na ostatní už od malička. Je smutný pohled na samičku, která se místo připouštění krčí v koutku a hystericky křičí, protože od raného dětství neviděla jiného příslušníka svého druhu a snad se už považuje víc za člověka.

SOCIALIZAČNÍ KALENDÁŘ

Pro přehlednost si můžete vytvořit socializační kalendář. Nakreslete tabulku, kde jednotlivé řádky budou určeny trénovanými situacím, jako je setkání s mladými i starými lidmi, s dětmi, ostatními fretkami, případně i psy a kočkami, cestování autem, metrem, autobusem, či dalšími prostředky, návštěva veterináře... Sloupce pak rozdělte podle časových úseků. Do tří měsíců věnujte každému týdnu po sloupci, do roka pak stačí rozdělit čas po měsících. Do tabulky si zaznamenávejte trénované situace čárkami, abyste měli přehled, kde jsou nedostatky a rezervy.

Pokud nic nezanedbáte, bude vaše fretka milá a přítulná nejen k vám, ale i ke všem ostatním. Nebude se třást strachy před dětmi a cizími lidmi, ale naučí se vychutnávat jejich obdiv a laskání. A třeba svou péči věnovanou správné socializaci přispějete i ke zboření mýtů o kousavých fretkách. *Petra Nerandžičová •*

Fretčí mazlíček v náručí majitele

Fretka si zvykne na vodítko